

עֶחָו

הַהַל

תרגומי השירה הלירית לעברית מרוסית מאת אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

אלכסנדר קושנר

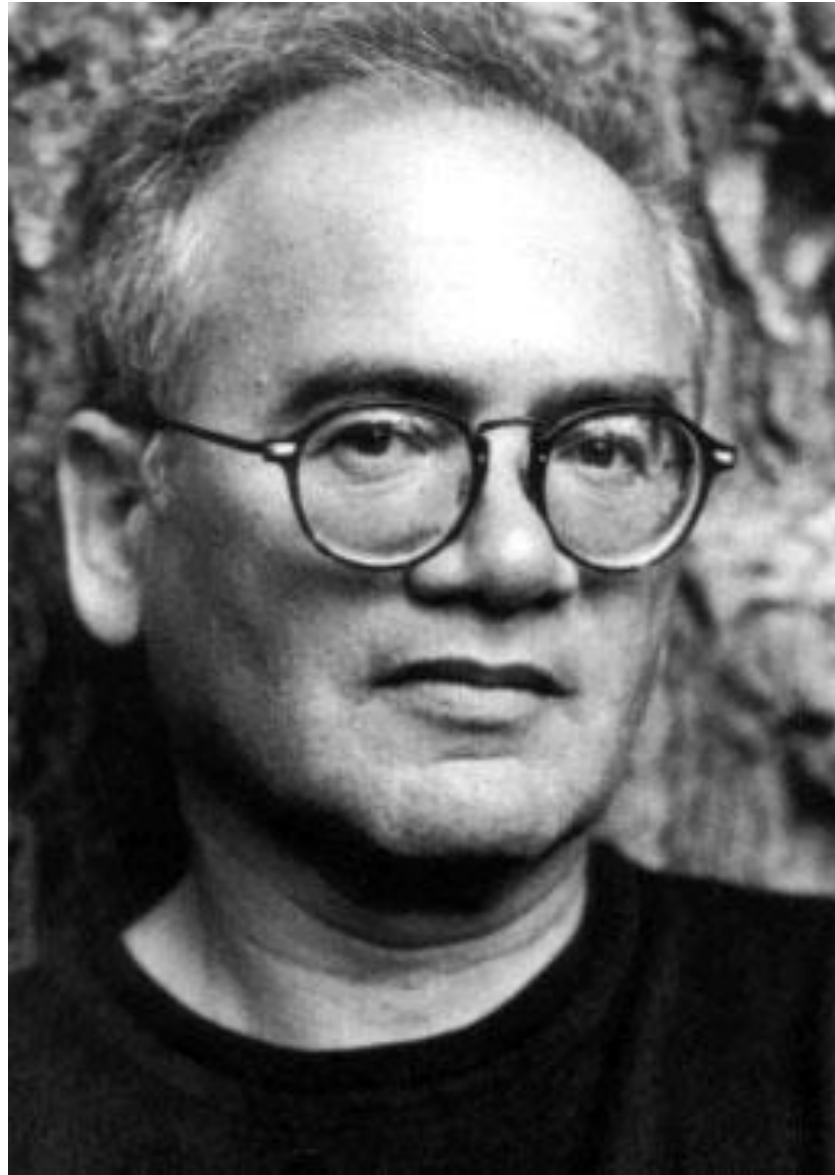
Александр Кушнер

СТИХИ

שירים

adolf.goman@gmail.com

אלכסנדר קושנר

(נולד ב-1936)

Об Александре Кушнере

Быть нелюбимым! Боже мой!
Вот я в ночной тени стою
Времена не выбирают
Все эти страшные слова
Звезда над кронами деревьев
Какое счастье, благодать
Когда я мрачен или весел
Кто-то плачет всю ночь
Ну прощай, прощай до завтра
Расположение вещей
Сложив крылья
Стой
Телефонный звонок и дверной
То, что мы зовем душой
Я к ночным облакам за окном присмотрюсь

[על אלכסנדר קושנר](#)

[להיות לבד ולא אהוב](#)
[אני עומד בגן שעות](#)
[לא בוחרים את העתים](#)
[כל המלים הנוראות](#)
[פוכב ליער מתקרב](#)
[הו, איזה אשר מהמם](#)
[בין מצברח לבין שמח](#)
[מי בוכה שם בלילה?](#)
[נו, היי שלום, עד בקר](#)
[סדור דברים על השלחן](#)
[בקפלו כנפים](#)
[ערמת השחת](#)
[מלאכים – בכניסה פעמון](#)
["נשמה" – כנוי שלה](#)
[ליל. הצידה אזיז את התריס הכבד](#)

Об Александре Кушнере

על אלכסנדר קושנר

אלכסנדר קושנר (נולד ב-1936) – משורר רוסי ממוצא יהודי, מחבר כ-50 ספרי שירה (כולל ספרים לילדים) ומאמרים על ספרות קלאסי ומודרני אשר מרוכזים בחמישה ספרים. בשירתו הולך אחרי עקרונות של אקמאיסטים ומשוררים קרובים להם (מאונסקי ועד פסטרנק). מקום מיוחד ביצירתו תופס עיר הולדתו פטרבורג-לנינגרד; גורלו של הגיבור הלירי שלו אי-אפשר להפריד מגורלו של העיר הזאת. לקושנר זרים הנסיונות הפורמליים: השיר הלבן, לא מחורז, ורליבר והמצאת מילים; בד ובד עבודתו עם המשקלים המסורתיים מאפיינת בעידון ורפלקסיה. את האיפיון הרב—הבעה של השפה הפיוטית של קושנר נתן בן-דורו וחברו יוסיף ברודסקי: "אפשר, אני מניח, לדבר על הדיבור הפיוטי התקני הרוסי. ואם נדבר עליו, תמיד נדבר על אלכסנדר קושנר... אלכסנדר קושנר – אחד מהמשוררים הליריים שבמאה העשרים, ועתידו של שמו כי יעמוד בשורת השמות העיקרים ללבו של כל אחד אשר שפת אמו היא רוסית". השירים של אלכסנדר קושנר מאופיינים בצניעות, קירבה לשפת הדיבור הפרוזאית; אמנותו מתגלית רק תוך כדי קריאה איטית של שיריו, בהתאם לשיטה שבה המשורר מגלה לנו את העולם שמסביבנו. ספרים של אלכסנדר קושנר תורגמו לשפות רבות, כולל עברית. אלכסנדר קושנר הוא עורך ראשי של "הספרייה של משורר"

Александр Кушнер

אלכסנדר קושנר

* * *

להיות לבד ולא אהוב

Быть нелюбимым! Боже мой!
Какое счастье быть несчастным!
Идти под дождиком домой
С лицом потерянным и красным.

להיות לבד, לא נאהב,
להיות אמלל! הו, איזה אשר!
להיות מגשם קר נרטב;
פרצוף אבוד, נושם בקשי.

Какая мука, благодать
Сидеть с закушенной губою,
Раз десять на день умирать
И говорить с самим собою.

הו, איזה אשר, איזה כאב
לשבת ולנשה שפתיים,
ואת עצמי רק לדובב,
למות כל רגע פעמים.

Какая жизнь - сходить с ума!
Как тень, по комнате шататься!
Какое счастье - ждать письма
По месяцам - и не дожждаться.

אילו חיים – כמשגע,
להסתובב כמו צל בחדר,
ולהמתין בלי הפוגה
לדאר ולסבל בסתר.

Кто нам сказал, что мир у ног
Лежит в слезах, на всё согласен?
Он равнодушен и жесток.
Зато воистину прекрасен.

ומי אמר ש העולם
שח לרגלינו? לא! הנהו –
אדיש, אקזר וזר, אולם,
מעל לכל ספק, נפלא הוא.

Что с горем делать мне моим?
Спи. С головой в ночи укройся.
Когда б я не был счастлив им,
Я б разлюбил тебя. Не бойся!

מה אעשה עם המכאוב?
ישני, תני לעולם לפרח.
אל תפחד! הוא כל כך טוב
שלא אוכל אותך לשכח.

Александр Кушнер

אלכסנדר קושנר

* * *

אני עומד בגן שעות

Вот я в ночной тени стою
Один в пустом саду.

אני עומד בגן שעות
בצל לילי. פתאום,

То скрипнет тихо дверь в раю,
То хлопнет дверь в аду.

А слева музыка звучит
И голос в лад поёт.
А справа кто-то всё кричит
И эту жизнь клянёт.

Александр Кушнер

* * *

Времена не выбирают,
В них живут и умирают.
Большой пошлости на свете
Нет, чем клянчить и пенять.
Будто можно те на эти,
Как на рынке, поменять.
Что ни век, то век железный.
Но дымится сад чудесный,
Блещет тучка; я в пять лет
Должен был от скарлатины
Умереть, живи в невинный
Век, в котором горя нет.
Ты себя в счастливцы прочишь,
А при Грозном жить не хочешь?
Не мечтаешь о чуме
Флорентийской и проказе?
Хочешь ехать в первом классе,
А не в трюме, в полутьме?
Что ни век, то век железный.
Но дымится сад чудесный,
Блещет тучка; обниму
Век мой, рок мой на прощанье.
Время — это испытанье.
Не завидуй никому.

בְּעֵדן חֲרִיקֵת דְּלֹתוֹת,
טְרִיקָה – בְּגִיּהָנוֹם.

זֹרְמֵת מִנְגִּינָה מִשְׁמָאל,
וְקוֹל שְׂמִחָה מִתְּאִים,
כְּשִׁמְיָמִין צוֹעֵק הַקּוֹל
וּמְקַלֵּל חַיִּים.

אלכסנדר קושנר

לא בוחרים את העתים

לא בוחרים את העתים,
בן חיים ובן מתים.

שיא זולות לחשב, כאלו
אם גלון, דמעות נוסף -
כמו בשוק אלו באלו
אפשרות יש להחליף.

כל תקופה – תקופת ברזל היא.
אך עשן עודו גן פלאי
עף ענן... בגיל חמש
משנית כבר מת הייתי
לו בזמן ההוא הייתי
שמצער מתכחש.

כאן חסר לך קצת אשר?

צאר אינו ישלים החסר!
לא חולם על מחלה

כמו, נומר, צרעת, דבר?
ורוצה לשוט כמו גבר,

לא בבטן אפלה?

כל תקופה – תקופת ברזל היא.
אך עשן עודו גן פלאי

ובשעת פרדה אדגיש
חבתי לזמן שלנו.

זמן – מבחן, בחן אותנו.
ואל תקנא לאיש.

Крепко тесное объятье.
Время — кожа, а не платье.
Глубока его печать.
Словно с пальцев отпечатки,
С нас — его черты и складки,
Приглядевшись, можно взять.

יד הזמן חזק לופתת,
זמן הוא עור שֶלָּךְ, לא בגד.
ומשאיר הוא חותמות.
וברורים לעין בנו
כל קניו שכבר ידענו;
כמו טביעות האצבעות.

1976

(* צאר איוואן האיום מהמאה ה-16

Александр Кушнер

אלכסנדר קושנר

***

כל המלים הנוראות

Все эти страшные слова: сноха, свекровь,
Свёкр, тёща, деверь, зять
и, Боже мой, золовка -
Слепые, хриплые, тут ни при чём любовь,
О ней, единственной, и вспоминать неловко.

כל המלים הנוראות: חם, גיס, חמות,
בן-דיד, חתן
ו-שמר-נא, אלה! – חותנת...
אינן קשורות לאהבה – עורות, צרודות,
כאן להזכיר אותה בושה לי לא נותנת.

Смотри-ка, выучил их, сам не знаю как.
С какую радостью, когда умру, забуду!
Глядят, дремучие, в непроходимый мрак,
Где душат шёпотом и с криком бьют посуду.

הנה, שננתי את כלן, איה זה קרה?
איזו שמחה תהיה: אמות ואשפחן אי-פעם!
מתבוננות באפלה הבלתי-עבירה,
שם בלחישת חונקים, שוברים כלים ברעם.

Ну, улыбнись! Наш век, как он ни плох, хорош
Тем, что, презрев родство,
открыл пошире двери

חיה! זמננו לא כל כך, למעשה, הוא רע:
כי בז לקרבת-דם,
פתח הדלת, בה עמדנו,
לידידות

Для дружбы,
выстуженной сквозняками сплошь.
Как там у Зощенко? Прощай, товарищ деверь!

מרוח-הפּרצים טריה, קרירה
איה אצל זושצ'נקו? "שלום, מר גיס, נפרדנו!"

Какой задуман был побег, прорыв, полёт,
Звезда - сестра моя, к другим мирам и меркам,

פריצה, מעוף חפשי במרחבי יקום,
כדי שבין כוכבי מרום האנשים יחיו ותרו,

Не к этим, дышащим тоской земных забот
Посудным шкафчикам и их поющим дверкам!

Отдельно взятая, страна едва жива.
Жене и матери в одной квартире плохо.

Блок умер. Выжили дремучие слова:
Свекровь, свояченица, кровь, сноха, эпоха.

Александр Кушнер

* * *

Звезда над кронами деревьев
Сгорит, чуть-чуть не долетев.

И ветер дует... Но не так,
Чтоб ели рухнули в овраг.

И ливень хлещет по лесам,
Но, просветлев, стихает сам.

Кто, кто так держит мир в узде,
Что может птенчик спать в гнезде?

Александр Кушнер

* * *

בְּרִיחָה מְאַרְזוֹנוֹת-כָּלִים מְלֵאֵי צְרוֹת הַיּוֹם,
מֵהַדְּלָתוֹת מְזַגְגוֹת אֲשֶׁר חֲרְקוּ וְשָׂרוּ.

אַרְצֵנוּ, לְדַגְמָה, נִמְצָאת עַל גְּבוּל חַיִּים.
בְּתוֹךְ דִּירָה אַחַת לְאַמָּא וְכֵלָה אֵין נַחַת.

מֵת בְּלוֹק * , אֲבֵל שָׂרַד עוֹד סִבָּה מְלִים:
תְּקוּפָה, חוֹתֶנֶת, דָּם, גִּיסָה, חֲמוֹת וּפְחַת.

(* אלכסנדר בלוק – משורר רוסי דגול (1880-1921)

אלכסנדר קושנר

פוֹכֵב לַיַּעַר מֵתְקַרֵּב

פוֹכֵב לַיַּעַר מֵתְקַרֵּב,
וּבְמַעוֹפוֹ חֵישׁ יִשְׂרָף.

לֹא יִתְגַּלְגַּל לְתוֹךְ עָרוּץ
אֲשׁוּחַ מְרוּחוֹת בַּחוּץ.

וְגֶשֶׁם, שְׁחַרְשׁוֹת רֶסֶק,
עוֹד רָגַע קֵט וְיִפְסֵק.

אֵת הָעוֹלָם מִי מְרַסֵּן
כְּדֵי שְׂגוֹזָל יִשָּׁן בְּקֶן?

1966

אלכסנדר קושנר

הוּ, אֵיזָה אֲשֶׁר מְהַמֵּם

Какое счастье, благодать
Ложиться, укрываться,
С тобою рядом засыпать,
С тобою просыпаться!

Пока мы спали, ты и я,
В саду листва шумела
И неба тёмные края
Сверкали то и дело.

Пока мы спали, у стола
Чудак с дремотой спорил,
Но спал я, спал, и ты спала,
И сон всех ямбов стоил.

Мы спали, спали, наравне
С любовью и бессмертьем
Давалось даром то во сне,
Что днём - сплошным усердьем.

Мы спали, спали, вопреки,
Наперекор, вникали
В узоры сна и завитки,
В детали, просто спали.

Всю ночь. Прильнув к щеке щекой.
С доверчивостью птичьей.
И в беззащитности такой
Сходило к нам величье.

Всю ночь в наш сон ломился гром,
Всю ночь он ждал ответа:
Какое счастье - сон вдвоём,
Кто нам позволил это?

הו, איזה אשר מהמם
לשכב לאור הסהר
ועל-ידך להרדם
ולהקיץ עם שחר!

קצי רקיע אפלים
חזרו ושוב הבזיקו,
עם אור השמש העלים
בגן אנשה הפסיקו.

אולי בליל פיטן עקשן
משך ימבוס ממנו -
ישנתי וגם את ישנתי:
שיחכה שירנו!

כשי קבלנו בחלום,
עם אהבה, אלמות,
דברים אשר באים ביום
רק תוך שקידה נלהבת.

ישנו יחד אף-על-פי,
כנגד, התענינו
בכל תלתל חלום, כל פיף,
בפרט - פשוט ישנו.

צמודי הלחי ישנים -
תמימות צפור לשנים.
וכה, חסרי-מגן, זוכים
לשגב משמים.

וכל הלילה בלי לפוג
הרעם בא: "ענה לי!
הו, איזה אשר שנת-הזוג!
הו, מי אפשר הפלא?

Александр Кушнер

אלכסנדר קושנר

* * *

Когда я мрачен или весел,
Я ничего не напишу.
Своим душевным равновесьем,
Признаться стыдно, дорожу.

Пускай, кто думает иначе,
К столу бежит, а не идёт,
И там безумствует, и плачет,
И на себе рубашку рвёт.

А я домой с вечерних улиц
Не тороплюсь, не тороплюсь.
Уравновешенный безумец,
Того мгновения дождусь,

Когда большие гири горя,
Тоски и тяжести земной,
С моей душой уже не споря,
Замрут на линии одной.

בין מצבֿרַח לבין שְׂמֵחַ

בין מצבֿרַח לבין שְׂמֵחַ,
שׁוֹרָה אַחַת אֵינִי כּוֹתֵב.
כִּי לְאַזּוֹן נִפְשִׁי יֵשׁ עֶרְךָ
(סְלִיחָה, סְלִיחָה מִקְרֹב לִב...)

אִם מִיִּשְׁהוּ אֵינֹו רוֹגֵעַ,
שֶׁלֶחַן אוֹתוֹ בְּלִיל יִקְרָא,
וְשֵׁם יִבְכֶּה וְיִשְׁתַּגֵּעַ,
וְעַל עֲצָמוֹ חוֹלְצָה יִקְרַע.

אֲנִי, כְּשֶׁהִשְׁקִיעָה נִשְׂרַפְתִּי,
הַבֵּיתָה לְאַטִּי חוֹזֵר,
וְאַף כִּי דַעֲתִי נִטְרַפְתִּי
עָלֵי שׁוּיֵי מִשְׁקַל שׁוֹמֵר.

עַד שֶׁמִּשְׁקַל שֶׁל סַעַר-רוּחַ
וְכִבְד אֶרְץ יִתְאַחֲדוּ,
וְעַם נִפְשִׁי לֹלֵא וְכוּחַ
עַל קוֹ אֶחָד דָּם יַעֲמְדוּ.

1962

Александр Кушнер

אלכסנדר קושנר

* * *

Кто-то плачет всю ночь.
Кто-то плачет у нас за стеною.
Я и рад бы помочь —
Не пошлет тот, кто плачет, за мною.

מִי בּוֹכָה שֵׁם בְּלִיל?

אִישׁ בּוֹכָה שֵׁם בְּלִיל.
שֵׁם, מִבְּעַד לְקִיר, כֶּךָ נִדְמָה לִי.
אֵיךְ אֶפְשֶׁר לְהַקְלִי? -

Вот затих. Вот опять.
— Спи,— ты мне говоришь,— показалось.
Надо спать, надо спать.
Если б сердце во тьме не сжималось!

Разве плачут в наш век?
Где ты слышал, чтоб кто-нибудь плакал?
Суше не было век.
Под бесслезным мы выросли флагом.

Только дети — и те,
Услыхав: «Как не стыдно?» — смолкают.
Так лежим в темноте.
Лишь часы на столе подтекают.

Кто-то плачет вблизи.
— Спи,— ты мне говоришь,— я не слышу.
У кого ни спроси —
Это дождь задевает за крышу.

Вот затих. Вот опять.
Словно глубже беду свою прячет.
А начну засыпать,
— Подожди,— говоришь,— кто-то плачет!

Александр Кушнер

* * *

Ну прощай, прощай до завтра,
Послезавтра, до зимы.
Ну прощай, прощай до марта.
Зиму порознь встретим мы.

הוא אֵלֵי לא פוֹנָה, לא קוֹרָא לִי.

הַשְׁתַּתַּק. הִנֵּה, שׁוּב,
"הַזְזִיה, - אֶת אֹמְרֵת, - אֵין חֶשֶׁק
הַרְדָּם? זֶה חֲשׁוּב!"
אֲבֵל לֵב מִתְכוּוץ בִּי בְּחֶשֶׁק!

"מִי לִבְכַת מְבַקֵּשׁ?
הַשְׁמַעֲתָ? לֹא אֲב וְלֹא אִמָּא.
עֲפַעֲפֵנוּ יִבֵּשׁ,
הַעֲלִינוּ עַל גֵּס "דִּי לְדַמְעָ!"

וְתִינוּק יָדִים גַּם
בְּשִׁמְעוּ "תִּתְבַּיֵּשׁ לָךְ, יֶלְדֵי!"
וְאַנְחָנוּ שׁוֹכְבִים. קוֹל נָדָם.
רַק שְׁעָה בְּשַׁעוֹן עוֹד נוֹזְלֵת.

שׁוּב בְּכִי אֶצֶל שְׁכֵנִים.
אֶת אֹמְרֵת: "יִשָּׁן! לֹא שׁוֹמַעֵת.
וְכָלֵם מְבִינִים:
טַפַּת גָּשֶׁם בְּרַעַף נוֹגַעֵת."

הוא נָדָם. הוא נִכּוֹן
לְהַסְתִּיר צָרְתוֹ הַגּוֹבֵרֵת.
אֲנֹסָה כָּבֵר לִישָׁן.
"הַתִּפְחוּת נוֹרָאָה!" - אֶת אֹמְרֵת.

אלכסנדר קושנר

נו, הִי שְׁלוֹם, עַד בְּקָר

נו, הִי שְׁלוֹם, עַד בְּקָר...
מִחֲרָתִים, עַד סוֹף סָתוּ.
נו, הִי שְׁלוֹם, עַד עֵמָר.
חֲרָף לֹא נִפְגַּשׁ יַחְדָּיו.

Порознь встретим и проводим.
Ну прощай до лучших дней.
До весны. Глаза отводим.
До весны. Ещё поздней.

Ну прощай, прощай до лета.
Что ж перчатку теребить?
Ну прощай до как-то, где-то,
До когда-то, может быть.

Что ж тянуть, стоять в передней,
Да и можно ль быть точней?
До черты прощай последней,
До смертельной. И за ней.

Александр Кушнер

* * *

Расположение вещей
На плоскости стола,
И преломление лучей,
И синий лед стекла.
Сюда — цветы, тюльпан и мак,
Бокал с вином — туда.
Скажи, ты счастлив?— Нет.— А так?
Почти.— А так?— О да!

Александр Кушнер

Сложив крылья

נו, היי שלום, בינתיים.
על החֶרֶף נֹתֵר...
יחד משפילים עינים.
...עד אביב או קצת יותר.

נו, שלום עד קיץ תכף.
הכפפה אין טעם למרט.
כן, שלום עד איה ואיפה,
עד מתי, אולי ועוד.

למה בפרוזדור לשבת?
בדיוק אמרתי לה,
אז היי שלום עד מות
ועד מה שאחר כך.

אלכסנדר קושנר

סדור דברים על השלחן

סדור דברים על השלחן.
מפה ובֶרֶק זכוכית.
- פרחים באַגְרָטֵל לְכָאן -
שושן, אַסְתֵר, חֶרְצִית...
זכוכית כמו קרח מזֶקֶה...
- באַמְצֵעַ? - יתכן. -
אתה כבר מאשר? - לא. - כֶּךָ?
כמעט. - וְכֶּךָ? - הוֹ, כֵּן!

אלכסנדר קושנר

בִּקְפָלוֹ כְּנָפִים

Крылья бабочка сложит,
И с древесной корой совпадёт её цвет.
Кто найти её сможет?
Бабочки нет.

Ах, ах, горе нам, горе!
Совпадут всеми точками крылья: ни щёлки, ни шва.
Словно в греческом хоре
Строфа и антистрофа.

Как богаты мы были, да всё потеряли!
Захотели б вернуть этот блеск - и уже не могли б.
Где дворец твой? Слепец, ты идёшь, спотыкаясь в печали,
Царь Эдип.

Радость крылья сложила
И глядит оборотной, тоскливой своей стороной.
Чем душа дорожила,
Стало мукой сплошной.

И меняется почерк.
И, склоняясь над строкой,
Ты не бабочку ловишь, а жалкий, засохший листочек,
Показавшийся бабочкой под рукой.

И смеркается время.
Где разводы его, бархатистая ткань и канва?
Превращается в темень
Жизнь, узор дорогой различаешь в тумане едва.

Сколько бабочек пёстрых всплывало у глаз и прельщало:
И тропический зной, и в лиловых подтёках Париж!
И душа обмирала -
Да мне голос шепнул: «Не туда ты глядишь!»

Ах, ах, зорче смотрите,

בקפל לו כנפים
הפרפר בצבעו לקלפת-עץ ותאם.
גם באור צהרים
לא תמצא. נעלם!

איזה צער! כמו בגד,
התפור לגזרה, הוא דומה לקלפה בכל פריט,
כמו בית-שיר לבית-נגד
בדקלום מקהלה יונית.

רב עשרנו הִיה, אך אבדנו כל עשר!
הברק האבוד – אם היינו רוצים להחזיר – לא חוזר.
ועזבת ארמון, וגורר אתה רגל בקשי,
הו אדיפוס, הו מלך עור!

השמחה כבר קפלה את כנפיה,
והסבה כלפינו צדה השני העצוב.
מה שפעם היה לנפשנו עולם אוצרותיה,
נהפך לענוי הכאוב.

וכתב-יד אבד תאם.
וברפן על השיר לא נגמר,
רק לכדת עלה – העלוב, הנבול שהוא פעם
עוד היה כה דומה לפרפר.

זמן מחשיך וגוע.
אי גוניו, רקמתו קטיפתית ועטור?
החיים - אפלה, ובולע
את יפיו של ציור כה יקר ערפל הכעור.

ופתו פרפרים מרצדים שמניתי בקשי:
חם נגבי ופריז בכתמי אור סגל של ערבית!
והנפש כמעט התעלפה מהאשר,
אך לחש אלי קול: "בכוון לא נכון אל תביט!"

הו, הביטו, חדי ראיה מפללת,

Озираюсь вокруг и опять погружаясь в себя.
Может быть, и любовь где-то здесь, только в сложенном виде,
Примостилась, крыло на крыле, молчаливо любя?

Может быть, и добро, если истинно, то втихомолку.
Совершённое в тайне, оно совершенно темно.
Не оставит и щёлку,
Чтоб подглядывал кто-нибудь, как совершенно оно.

Может быть, в том, что бабочка знойные крылья сложила,
Есть и наша вина: очень близко мы к ней подошли.
Отойдём - и вспорхнёт, и очнётся, принцесса Брамбила
В разноцветной пыли!

Александр Кушнер

Стог

Б. Я. Бухштабу

*На стоге сена ночью южной
Лицом ко тверди я лежал...
А. Фет*

Я к стогу сена подошёл.
Он с виду ласковым казался.
Я боком встал, плечом повёл,
Так он кололся и кусался.

Он горько пахнул и дышал,
Весь колыхался и дымился.
Не знаю, как на нём лежал
Тяжёлый Фет? Не шевелился?

מסתכלים מסביב ושוב פנימה טובעים!
כי אולי אהבה בסמוך, רק שהיא מתקפלת,
הסתתרה, קנף על קנף –
חבטה לא רואים, לא שומעים.

ואולי – רק אם הוא אמתי – אזי צדק
נעשה בחשאי, ולכן הוא חשוך, מן-הסתם,
לא תמצא בו לו רמז לסדק,
כדי שאיש לא יציץ, לא יבין כי משלם.

יתכן, ובכך שקפל את כנפיו הוא, כאלו
אשמים גם אנחנו: קרבנו מדי לפרפר.
נתרחק – ויפרח, תתעורר נסיכה אז ברמבילה *
בגונים הרבים של עפר!

(* מתוך סיפור של א.ת.א. הופמן)

אלכסנדר קושנר

ערמת השחת

ל-ב.י.בוכשטב

בליל על ערמת השחת
שכבתי...
אפנאסי פט (בתרגום אלה סוד)

נגשתי אל הערמה.
היא למראה רכה, מושכת.
כתף סבותי לקדמה,
כי דוקרנית הייתה, נושכת.

נשמה, וריח מר זרם,
כלה – עשן ובעבוע.
איה פט כבד ומגשם
שכב עליה? בלי לנוע?

Ползли какие-то жучки
По рукавам и отворотам,
И запотевшие очки
Покрылись шёлковым налётом.

Я гладил пыль, ласкал труху,
Я порывался в жизнь иную,
Но бога не было вверху,
Чтоб оправдать тщету земную.

И голый ужас, без одежд,
Сдавив, лишил меня движений.
Я падал в пропасть без надежд,
Без звёзд и тайных утешений.

Ополоумев, облака
Летели, серые от страха.
Чесалась потная рука,
Блестела мокрая рубаха.

И в целом стоге под рукой,
Хоть всей спиной к нему прижаться,
Соломки не было такой,
Чтоб, ухватившись, задержаться!

Александр Кушнер

* * *

Телефонный звонок и дверной -
Словно ангела два надо мной.
Вот сорвался один и летит,
Молоточек в железку стучит.
В это время другой со стены

על חפְּתִים, על שְׁרוּוּלִים
זָחְלוּ חֲפוּשִׁיזוֹת-נְחֹשֶׁת,
וּמְשֻׁקָפִים עֲכוּרִים
נִכְסוּ שִׁכְבָּה דְקָה שֶׁל מְשִׁי.

בְּקֶשׁ חֲפְשָׁתִי – מִתְפַּלֵּל -
עוֹלָם אַחֵר, אֶךְ מַעְלֵינוּ
לְמִצָּא לִי לֹא הִצְלַחְתִּי אֵל
כְּדִי לְהִצְדִּיק אֶת רִיק חַיִּינוּ.

וּפְחַד עֵז, עָרֵם, מִדְּהִים
כָּבֵל אוֹתִי בְּלַחֲץ יָתֵר
בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם בְּלִי כּוֹכְבִים,
תְּקוּוֹת וְנַחְמָה בְּסִתֵּר.

עֲבִים יֵצְאוּ מִדַּעְתָּם,
מִפְּחַד אֲפוּרִים הִרְקִיעוּ.
יָד הַתְּגַרְדָּה מֵעֶשֶׂב חֵם,
כָּל אֵיבְרֵי גוֹפֵי הַזֵּיעוּ.

עַל עֵרְמָה יָד מַחְלִיקָה,
לְשַׁחַת גְּזַרְתִּי נִצְמַדְתִּי,
לֹא נִמְצְאָה קִשְׁיֵית דְקָה
כְּדִי לְאַחֵז בָּהּ, לֹא לְרַדְתִּי!

אלכסנדר קושנר

מְלֵאכִים – בְּכַנְיָסָה פְּעֻמוֹן

מְלֵאכִים – בְּכַנְיָסָה פְּעֻמוֹן,
עַל הַקִּיר מַעְלֵי – טֶלְפוֹן.
הַתְּעוּרָר לוֹ אֶחָד וְהַחֵל:
פְּטִישׁוֹן מִדְּפֶק בְּבִרְזָל.
וּמִיד הַשְּׁנֵי הַתְּעוּרָר,

Грянул вниз - и с другой стороны.
И, серебряным звоном звеня,
Разрывают на части меня.
И дерутся, пока я стою,
За бессмертную душу мою.
Ноги - к двери, а к трубке - рука,
Вот и замерли оба звонка.
Телефонный звонок и дверной -
Словно ангела два надо мной.
Опекают меня и хранят.
Всё в порядке, покуда звонят.

Александр Кушнер

* * *

То, что мы зовем душой,
Что, как облако, воздушно
И блестит во тьме ночной
Своенравно, непослушно
Или вдруг, как самолет,
Тоньше колющей булавки,
Корректирует с высот
Нашу жизнь, внося поправки;

То, что с птицей наравне
В синем воздухе мелькает,
Не сгорает на огне,
Под дождем не размокает,
Без чего нельзя вздохнуть,
Ни глупца простить в обиде;
То, что мы должны вернуть,
Умирая, в лучшем виде,—

מְצַלְצֵל מֵהַצֵּד הָאֲחֵר.
כְּמוֹ כְּלִי כֶסֶף הֵם מְצַלְצְלִים,
וְאוֹתֵי חֵישׁ קוֹרְעִים לְגַזְרִים.
נִלְחָמִים, בְּעוֹדֵי נֶד, לֹא נֵע,
עַל נַפְשִׁי, בַּת-אֱלֻמּוֹת, קִטְנָה.
הַרְגְּלִים – לְדָלֶת, וְיָד –
אֶל שְׂפּוֹפֶרֶת... וְשָׁקֵט מִחֻלָּט.
מְלֻאָכִים הֵם: עַל סֶף – פְּעֻמוֹן,
עַל הַקִּיר מְעֵלִי – טֵלְפוֹן.
הֵם שׁוֹמְרִים אוֹתֵי רַךְ וְחִזְקִי.
כֹּל עוֹד מְצַלְצְלִים – אֶל תִּדְאָג!

1962

אלכסנדר קושנר

"נִשְׁמָה" – כְּנוֹי שְׁלָה

"נִשְׁמָה" – כְּנוֹי שְׁלָה.
הִיא כְּמוֹ עֵב בְּרוֹם נוֹגַעַת,
מְבַרִיקָה בְּאַפְלָה,
עִקְשָׁנִית, לֹא מְמַשְׁמַעַת;
כְּמוֹ מִתּוֹךְ מְטוֹס מוֹרֵם,
לְסִכָּה דוֹמָה בּוֹחֶנֶת,
נִשְׁמָה – נוֹט חֶכֶם -
אֶת חַיֵּינוּ מִתְקַנֶּנֶת;

הִיא, כְּמוֹ צְפוּרִים עֲפוֹת,
מִתְרַחֶקֶת, מִתְקַרְבֶּת;
לֹא נִסְפִית בְּלֶהֱבוֹת,
מִנִּי גֶשֶׁם לֹא נִרְטֶבֶת.
בְּלַעֲדִיהָ אֵין אֲוִיר,
אִי-אֶפְשָׁר לְכַסִּיל לְסֻלַּח.
אֶת הַנְּפֶשׁ לְהַחְזִיר
בְּלִי כֹל פְּגָם חַיִּב מְנוּחַ.

Это, верно, то и есть,
Для чего не жаль стараться,
Что и делает нам честь,
Если честно разобратся.
В самом деле хороша,
Бесконечно старомодна,
Тучка, ласточка, душа!
Я привязан, ты — свободна.

נִשְׁמָתִי, לְמַעַנָּה
לְעַבְד כְּדָאֵי בְּפָרְה,
וְרַק כֶּה הוּא יִתְבַּרְה,
בֶּן-אָדָם, בְּסוֹף הַדֶּרֶה.
בְּאֵמֶת יָפָה, אֶת – שִׁי,
עַב, סְנוּנִית, כְּנוֹר וְנִבְל!
מִיִּשְׁנֶת עַד בְּלִי דִי.
אֶת חֲפְשִׁית, אֲנִי עִם חֶבֶל.

1969

Александр Кушнер

אלכסנדר קושנר

* * *

Я к ночным облакам за окном присмотрюсь,
Отодвинув тяжёлую штору.
Был я счастлив - и смерти боялся. Боюсь
И сейчас, но не так, как в ту пору.

Умереть - это значит шуметь на ветру
Вместе с клёном, глядящим понуро.
Умереть - это значит попасть ко двору
То ли Ричарда, то ли Артура.

Умереть - расколоть самый твёрдый орех,
Все причины узнать и мотивы.
Умереть - это стать современником всех,
Кроме тех, кто пока ещё живы.

לִיל. הַצִּידָה אֲזִיז אֶת הַתְּרִיס הַכָּבֵד

לִיל. הַצִּידָה אֲזִיז אֶת הַתְּרִיס הַכָּבֵד.
אֶתְבוֹנֵן בְּעֵבִים, אֲאָזִין לְקוֹל רַעַם.
כֵּן, הֵייתִי אִי-אֶז מְאֹשֵׁר וּמְמוֹת פּוֹחַד
גַּם עֲכָשׁוּ, אֲבַל לֹא כְמוֹ שְׁפַעַם,

כִּי לְמוֹת – פְּרוֹשׁוֹ לְרִשְׁרֵשׁ תַּחַת רוּחַ קָלָה,
עִם עֵץ-אֶדְרַר עֲצוּב לְצַד דֶּרֶךְ.
כִּי לְמוֹת – לְחַצֵּר פְּתָאֵם לְהַקְלַע
שֶׁל אֶרְתוּר אוֹ שֶׁל רִיצ'רְד הַמְּלָה.
כִּי לְמוֹת – פְּרוֹשׁוֹ לְפַצֵּחַ אֶגּוֹז הַקֶּשֶׁה בְּעוֹלָם,
לְהַבִּין כָּל סִבָּה וּמְנִיעַ.
כִּי לְמוֹת – פְּרוֹשׁוֹ לְהַפֵּךְ לְבֶן-דוֹר שֶׁל כָּלָם,
חוּץ מֵאֵלֶּה שְׁמוֹת לָהֶם עוֹד יִגִיעַ.

תרגום שירי א.קושנר - ערך ולדימיר שיינקין